

Çocuk Kitapları ve Çocuk Kütüphaneleri [*]

Sayın Anneler, Babalar, Sevgili çocuklar

Çocuk, ailenin ve toplumun yaşamasını devam ettiren ve gelecekte Milletine ve insanlığa faydalı olabilen en kıymetli varlıktır.

Çocukların manevî varlıklarının gelişmesi öğrenim ve eğitimlerinin sağlanmasıyla mümkündür. Bunun gerçekleşmesi için daha küçük yaşta çocuğa kitap sevgisi, okuma zevki ve alışkanlığını kazandırmak lâzımdır.

Çocuğa bu niteliği kazandırmak; başlangıçta aile kurumuna düşen bir görevdir. Aile çevresi, gelenek çerçevesi içerisinde görevini yaparken; çeşitli konularda hazırlanmış çocuk kitaplarından faydalanmak suretile çocuğun bu yolda yetişmesini sağlamalıdır.

Eskiden çocuk kitapları sadece terbiye vermek amacını taşır-lardı. Zaman geçtikçe bu davranış yetersiz görülmüş, ileri ülkelerde; çocuk kitapları yazarları arasına katılan profesörler, kütüphane uzmanları pedegoglar ve öğretmenler, çocukların yaşlarına ve yeteneklerine uygun olarak çok önem

verdikleri bir çocuk edebiyatı meydana getirmişlerdir.

Çocuk kitapları bu suretle diğer kitaplardan farklı olarak hakiki niteliğini kazanmış bulunmaktadır.

Bugün bizde de bu amaca uygun yerli ve yabancı yazarların çeşitli eserleri mevcut bulunmaktadır. Bu bakımdan 20 nci yüzyıl çocuklarımız için mutlu bir çağ sayılmaktadır.

1919 yılından bu yana dünyada ve 1946 yılından beri bizde her yıl **DÜNYA ÇOCUK KİTAPLARI HAFTASI** kutlanmaktadır.

Çocuklar muhtelif yaşlarda çeşitli şeylere ilgi duyduklarından, onların bu eğilimlerinin göz önünde tutulmasına önem verilir.

Bunun için çocukları yaş gruplarına ayırmaktayız.

Genel olarak çocuklar; okumaya başlamadan 6 yaşına kadar ve okumaya başladıktan sonra 6 ilâ 15 yaşına kadar olmak üzere iki devreye ayrılır.

Birinci devre 2 ilâ 4 ve 4 ilâ 6 yaşları arasında gruplandırılır.

(*) Dünya Çocuk Kitapları haftası için hazırlanmış bir konuşma

Çocuğun hayatındaki ilk 6 senenin önemi çok büyüktür. Bu yaş devresinde, çevresiyle daima ilgilenen çocuğa okumayı ve kitabı sevdirmekle hayatı boyunca terk edemeyeceği bir alışkanlığı kazandırmış oluruz.

2 ilâ 4 yaş arasında, okuma bilmeyen ve dünyayı henüz tanımaya başlayan çocuklara basit çizgilerle parlak renkli resimli kitapları seçmek gerekir. Böylece onlara görme duygularıyla tabiat tanıtılmaya çalışılır. Bu kitaplar, yazıları olmadığı halde resimlerle hikâye etme özelliğine sahip olduklarından çocukların ufkunu genişletir ve bu arada çocukların, tanımadıkları eşyaların neler olduklarını öğrenmelerine yardım ederler.

Kısa şiir kitaplarından okunan şiirde bir kelimenin ve aynı sesin fazla geçmesi çocukta güven uyandırır, şiir okunurken kendisi de iştirak eder ve daha rahat söyler. ÇAT, PAT, BUM gibi sesi belirten kelimelerden hoşlanır. Çocuğa masal, hikâye ve şiirin okunuşu sırasında yerine göre ses tonu değişiklikleri yapılmalıdır.

Hayali şeylerden zevk aldıkları için insanlarla hayvanlar arasındaki konuşmaları hikâye eden kitaplardan hoşlanırlar ve dinlerken dikkat süresi fazlalaşır. Kitaba karşı sevgisi ve bağlantısı sağlanmış olur, çoğu kere uyurken bile kitabı göğsüne bastırır.

4 ilâ 6 yaş grubuna giren ço-

cuklarda, çevrelerine ilgi daha çok artar, mizah duygusu belirir, saçma şiirlerden mübalâğadan hoşlanırlar, okunacak kitaplar yanında bu gibilerine de yer verilmelidir.

Çocuğun okumaya başladığı ilk devre 6-8 yaş arasındadır, bu devrede okula başlaması çocuğun hayatında bir değişiklik yaratır, onun hayalini ve kişisel gücünü kuvvetlendirir.

Kendisine evvelce okunan hikâye, masal ve şiir kitaplarını okumağa başlar, tabiat güzellikleriyle ilgilenir.

Çocuk 8 yaşına gelince kitabı sessiz okumağa yönelir. Mitolojik hikâyelerden, destan okumaktan hoşlanırlar. Bu devrede çocuğun ruhunda ve dimağında kötü tesirler bırakacak vurucu, kırıcı hareketlere yöneltecek basit kitap ve dergiler yerine bol resimli kısa hikâyeli fikir ve bilgi taşıyan kitap ve dergiler tercih edilmelidir.

9 yaşından itibaren; 9 ilâ 10, 11 - 12, 12 ilâ 15 yaş grubuna giren çocuklar tabiatla ilgili bir çok şeyler öğrendiklerinden ve hayal güçleri geliştiğinden daha çok Fabllerden, Kızılderili hikâyelerinden, seyyahat kitaplarından ve basit biyografileri okumaktan hoşlanırlar.

11 - 12 yaş grubuna giren kız ve erkek çocuklar arasında ayrımlar belirir, erkek çocuklar kendine güven ve kişilik kazanmağa başlar, bu yaştaki çocuklar daha çok

keşiflerle ilgili konulara, tarihi romanlara ve macera romanlarına ilgi gösterirler.

12 ilâ 15 yaş grubu çocuklar, kendi seçtikleri eseri okumak isterler. Genellikle dergi ve fen kitapları ararlar. Kız çocukları ise teknik olmayan dergi, şiir, roman gibi kitapları okumağı tercih ederler. Bu durumda kız çocuklarının bu ilgilerini değerli ve edebi eserlere çevirmek gerekir.

14-15 yaşındaki çocukların yazarları tanıdıklarını görürüz. Kız çocuklarda okuma zevki değişir, edebî romanlardan ve mizah duyguları geliştiğinden tiyatrodan ve popüler eserlerden hoşlanırlar.

Her aile çocuğunun daha küçük yaşta okuma zevk ve alışkanlığını kazanmasını arzu eder. Bunu gerçekleştirmek için bu alanda bütün çocuklarımızın yurt çapında çocuk kitaplarından faydalanmalarını sağlamak, vatana bilgili ve yararlı evlâtlar yetiştirmek amacıyla açılan ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ bu millî ve kutsal görevi yerine getirmektedir.

Bir çok il ve ilçelerimizde bulunan ve her yıl sayıları artmakta olan çocuk kütüphanelerimizin gördüğü hizmetten ve çocuklarımızı sağladığı manevî kıymetlerden bahsetmek yerinde olacaktır.

Çocuk kütüphanelerimizden 16 yaşına kadar olan çocuklarımız faydalanırlar ve bir hafta müddet-

le evlerine istedikleri kitabı götürbilmeleri için ücretsiz olarak üye yazılır.

Kütüphaneye alınan kitaplar da ana prensipler göz önünde tutulmakla beraber yazı, resim ve baskı sanatının birbirini tamamlamış olmasına dikkat edilmiştir. Bu kitaplar açık raflarda sistematik olarak bulundurulur, çocukların aradıkları kitabı nasıl bulabilecekleri öğretilir. Kısa zamanda kitapların yerlerini öğrenen çocuklar istedikleri kitabı raftaki yerlerinden alabilmektedirler, bu suretle öğretmenlerinin verdiği ders ödevlerini daha kolay yapmaktadırlar.

Çocuk kütüphaneleri kendi özel şartları ve imkânları içinde göze, kulağa hitap eden çeşitli eğitim faaliyetlerinde bulunurlar.

Bunlardan çocuk ve memleket filimleri, projeksiyon gösterileri şiir, hikâye, masal saatleri müzik ve konserler, bir fikir, bir iş üzerinde serbest konuşma saatleri haftalık ve aylık bir programla düzenlenir. Bu hizmetleriyle çocuk kütüphanelerinin amacı:

Çocuğun ufkunu genişletmek,

Anlayış kabiliyetini geliştirmek,

Sağlam ve sosyal kıymetler vermek,

Kahramanlığa karşı hayranlık duygusunu arttırmak,

Hakiki hayat hâdiselerine katılma gücü kazandırmak,

Fikir ve ruh gelişimini sağlamak ve kendi istekleriyle bilgilerini geliştirmek alışkanlığını kazandırmaktır.

Bu manevî kıymetleri ve alışkanlıkları çocuğa kazandıran ve okula daima yardımcı olan çocuk kütüphanelerinden, her aile çocuğunu yeteri kadar faydalandırmalıdır.

Sayın Anne ve Baba!

Kitap haftasında, bayramlarda ve sayılı günlerde ve her fırsatta çocuklarına alacakları eşya-

lar yanında bir de kitap armağan etmeyi unutmayınız. Sevgili çocuklar :

Dünya çocuk kitapları haftası dolayısıyla çocuk kütüphanesi bulunan her il ve ilçede çeşitli kitaplarla dergilerden düzenlenmiş olan kitap sergilerini izleyiniz. Manevî varlığınızı çeşitli kitaplarla beslemeyi ihmal etmeyiniz.

Dünya çocuk kitapları haftası sizlere ve hepimize kutlu olsun.

Üsküdar Halk Kütüphanesi

Müdürü

Selâhattin ÖNERLİ